

Moydinov Dilyorbek Abidjonovich, t.f.f.d (PhD)

Andijon Davlat Texnika Instituti

Saydaliyev Ismoiljon Nurmatovich, dotsent

Andijon Davlat Texnika Instituti

Rustamova Nigora Ixtiyorovna, doktorant

Andijon Davlat Texnika Instituti

AVTOMOBILSOZLIKDA DUAL TA'LIM AHAMIYATI VA YUTUQLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada avtomobilsozlikda dual ta'lim tizimining ahamiyati va yutuqlari bo'yicha ma'lumotlar berilgan. Dual ta'lim tizimi va sanoat o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytirish orqali talabalarni ishlab chiqarish jarayonlariga mos keladigan texnik ko'nikmalar bilan ta'minlash imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, maqolada yangi ta'lim texnologiyalarini joriy etish, malaka, ko'nikmalarni takomillashtirish va ishga joylashish imkoniyatlarini yaxshilash kabi masalalar ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: dual ta'lim, avtomobilsozlik sanoati, texnik ko'nikmalar, innovatsiyalar, ishga joylashish, amaliy tajriba, sanoat bilan hamkorlik, avtomobil texnologiyalari.

Abstract: The dual education system plays a crucial role in preparing highly skilled specialists in the automotive industry by combining theoretical knowledge with practical skills. This article explores the importance and achievements of the dual education system in automotive engineering. It emphasizes how the system bridges the gap between education and industry, ensuring that students acquire relevant technical skills and are prepared for real-world challenges. The article highlights the integration of innovative technologies, the enhancement of professional competencies, and the improved employability of graduates. The dual education system is essential for fostering the competitiveness and innovation of the automotive sector, as it aligns educational processes with industry needs [1][2].

Keywords: dual education, automotive industry, technical skills, innovation, employability, practical experience, industry collaboration, automotive technologies.

Аннотация: Система дуального образования играет ключевую роль в подготовке высококвалифицированных специалистов в автомобильной промышленности, сочетая теоретические знания с практическими навыками. В данной статье рассматривается важность и достижения системы дуального образования в автомобильной инженерии. Подчеркивается, как эта система способствует интеграции образования и промышленности, позволяя студентам приобретать необходимые технические навыки и готовиться к реальным трудовым задачам. Также освещается внедрение инновационных технологий, повышение профессиональных компетенций и улучшение трудоустройства выпускников. Система дуального образования имеет важное значение для повышения конкурентоспособности и инновационного развития автомобильной отрасли, так как она синхронизирует образовательные процессы с потребностями промышленности [1][2].

Ключевые слова: дуальное образование, автомобильная промышленность, технические навыки, инновации, трудоустройство, практический опыт, сотрудничество с промышленностью, автомобильные технологии.

Dual ta'lim tizimi — bu ta'lim jarayonining ikki muhim elementdan iborat bo'lishini ta'minlaydigan o'quv metodikasi bo'lib, unda talabalar nazariy bilimlarni o'rganish bilan birga, amaliy mashg'ulotlar va ishlab chiqarish tajribasini ham olishadi. Bu tizim, ayniqsa, texnik sohalarda, jumladan, avtomobilsozlikda katta ahamiyatga ega. Avtomobilsozlik sanoati yangiliklarni, ilg'or texnologiyalarni jadal joriy etishni talab qiladigan soha bo'lib, dual ta'lim tizimi bu talablarga javob berish uchun samarali yo'l hisoblanadi. Bunday ta'lim tizimi talabalarga ishlash va ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatini yaratadi. Dual ta'lim tizimi avvalambor, ta'lim jarayonlarini ishlab chiqarish ehtiyojlariga moslashtirishga qaratilgan[1],

Avtomobilsozlikda Dual Ta'limning Ahamiyati

Ushbu tizim talabalarga nafaqat nazariy bilimlar, balki ishlab chiqarish jarayonlarida to'g'ridan-to'g'ri ishtirok etish imkoniyatini yaratadi. Avtomobilsozlik sanoati doimiy ravishda yangi texnologiyalarni joriy etib, yangilanishni talab qiladi. Dual ta'lim tizimi esa, aynan shu yangiliklarni amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi[1].

1. Texnik Ko'nikmalarni Rivojlantirish

Avtomobilsozlikda talabalar nafaqat mashinalar va mexanizmlarning nazariy jihatlarini o'rganadilar, balki real ishlab chiqarish jarayonlarida ishlashni ham o'rganadilar. Bu esa ularga texnik ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi. Misol uchun, talabalar avtomobillarning texnik xizmat ko'rsatish, ta'mirlash va diagnostika qilish kabi amaliy ko'nikmalarni ishlab chiqarish sharoitida to'g'ridan-to'g'ri o'rganadilar[2]

2. Avtomobilsozlikda Yangi Texnologiyalarni O'rganish

Avtomobilsozlik sanoati innovatsiyalarni tezda joriy etadi, masalan, elektr avtomobillari, avtonom transport vositalari va aqlli tizimlar. Dual ta'lim tizimi talabalar uchun bu texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonida qo'llash imkoniyatini beradi. Talabalar yangi texnologiyalarni real sharoitda o'rganishadi, bu esa ularning kasbiy malakalarini yanada oshiradi va avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishiga yordam beradi.

3. Sanoat Ehtiyojlariga Moslashish

Avtomobilsozlik sanoatining talablari doimo o'zgarib turadi, shu bois dual ta'lim tizimi talabalarga ishlab chiqarish ehtiyojlariga moslashgan holda tayyorlanish imkoniyatini yaratadi. Ular amaliyot o'tkazish davomida sanoatning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunadilar va o'z bilimlarini real hayotda qo'llashni o'rganadilar. Bu esa kelajakda ular uchun yuqori malakali mutaxassislar bo'lishga yordam beradi[2].

4. Ishbilarmonlik Ko'nikmalarini Rivojlantirish

Dual ta'lim tizimi talabalarga nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki ishbilarmonlik ko'nikmalarini ham rivojlantirish imkoniyatini beradi. Avtomobilsozlik sanoatida ishlashning o'ziga xos talablarini o'rganish orqali talabalar jamoada ishlash, muammolarni hal qilish, vaqtni samarali boshqarish kabi ko'nikmalarni egallaydilar. Bu esa ularning kelajakdagi professional faoliyatlariga katta ta'sir ko'rsatadi[3].

5. Ishga Joylashish Imkoniyatlarini Oshirish

Dual ta'lim tizimi talabalar uchun ishga joylashish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Talabalar amaliyot o'tkazayotgan kompaniyada ish boshlash ehtimoli juda yuqori, chunki ular kompaniya uchun tayyor kadrlar sifatida ko'riladi. Avtomobilsozlik kompaniyalari, ayniqsa, dual ta'lim orqali tayyorlangan mutaxassislarni ishga olishni afzal ko'rishadi, chunki ular allaqachon kompaniya ish jarayonlari bilan tanishdirlar[4].

6. Avtomobilsozlik Sanoatining Raqobatbardoshligini Ta'minlash

Dual ta'lim tizimi avtomobilsozlik sanoatiga yuqori malakali va tajribali mutaxassislarni yetkazib berish orqali sanoatning raqobatbardoshligini oshiradi. Texnologiyalar o'zgarganda va yangi avtomobilsozlik mahsulotlari ishlab chiqarilganda, malakali mutaxassislar ushbu yangiliklarni amalga oshirish uchun zarur bo'ladi. Talabalar dual ta'lim tizimi orqali bu jarayonlarga tayyorlanadilar, va bu avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishiga xizmat qiladi[4]

7. Ta'lim va Ishlab Chiqarishning Integratsiyasi

Dual ta'lim tizimi ta'lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalarini o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi. Ta'lim muassasalari ishlab chiqarish jarayonlari va texnologik yangiliklarni yirik avtomobilsozlik kompaniyalari bilan yaqin aloqada bo'lish orqali yanada samarali o'rgatish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu, o'z navbatida, talabalarni sanoat ehtiyojlariga moslashtiradi va ular real ish sharoitlariga tayyor bo'lib, malakali mutaxassislar sifatida ishga joylashishadi[6].

Ishlab chiqarish ehtiyojlariga moslashuvchan kadrlar tayyorlash

- Avtomobilsozlik sanoati zamonaviy texnologiyalarni va yangi ishlanmalarni doimiy ravishda joriy etib boradi. Dual ta'lim tizimi yordamida talabalar bu texnologiyalar bilan bevosita tanishishadi va o'rganadilar. Ular ishlab chiqarish jarayonlarini nazariy va amaliy jihatdan tushunib, o'z bilimlarini real dunyoda qo'llashni o'rganadilar. Bu esa kelajakda raqobatbardosh va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga yordam beradi.

2. Praktiki tajriba va amaliy ko'nikmalarni oshirish

- Avtomobilsozlikda talabalar nafaqat teorik bilimlarni egallashadi, balki ishlab chiqarish jarayonlarini o'rganish va real sharoitlarda ishlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu, ayniqsa, texnik ko'nikmalarni, mehnat madaniyatini va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Amaliyotda talabalar mashina va mexanizmlarning ishlash prinsiplarini, avtotexnik xizmat ko'rsatish, ta'mirlash jarayonlarini o'rganadilar.

3. Yangi texnologiyalarni o'rganish imkoniyati

- Avtomobilsozlikda yangi texnologiyalarni joriy etish, masalan, elektr avtomobillar, avtonom transport vositalari va aqlli tizimlar, talab etiladi. Dual ta'lim tizimi yordamida talabalar yangi texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonida qo'llashni o'rganadilar, bu esa ularning kasbiy malakalarini yanada oshiradi. Bu, o'z navbatida, sanoatning innovatsion rivojlanishiga hissa qo'shadi.

4. Ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini oshirish

- Dual ta'lim tizimi ishlab chiqarish korxonalarini bilan hamkorlikda amalga oshirilishi sababli, talabalarga o'qish davomida amaliyot o'tkazgan korxonalarda ishlash imkoniyati beriladi. Bu ishga joylashish ehtimolini oshiradi va talabalarni ishbilarmonlik muhitiga tayyorlaydi. Ko'plab avtomobilsozlik kompaniyalari dual ta'limni o'rganayotgan talabalarni o'zlarining kelajakdagi xodimlariga aylantiradi.

5. Sifatli va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash

- Avtomobilsozlik sanoati yuqori malakali kadrlarni talab etadi. Dual ta'lim orqali nafaqat nazariy bilimlar, balki real ish tajribasi ham talabalar uchun mavjud bo'ladi. Bu esa ularni amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga, texnik jihatdan kuchli mutaxassislar bo'lishlariga yordam beradi. Ishlab chiqarishda talabalar sifatli xizmat ko'rsatish va ishlov berish usullarini o'rganib, ish samaradorligini oshirishadi[5][6].

Dual Ta'limning Yutuqlari

1. Ishlab chiqarish va ta'lim o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish

- Dual ta'lim tizimi ta'lim muassasalari va sanoat o'rtasida yanada yaqin hamkorlikni o'rnatadi. Bu hamkorlik orqali ishlab chiqarish ehtiyojlari va ta'lim tizimining o'zaro moslashuvi ta'minlanadi. Sanoat mutaxassislari ta'lim jarayonlariga bevosita qatnashadi va talabalarga amaliy mashg'ulotlar o'tkazadilar.

2. Yuqori malakali kadrlarning yetishmasligini bartaraf etish

- Avtomobilsozlik sanoati doimiy ravishda yangi kadrlarni talab qiladi. Dual ta'lim tizimi kadrlar tayyorlash jarayonini tezlashtiradi va ularni ishlab chiqarish talablariga moslashtiradi. Shuningdek, bu tizim yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda samarali rol o'ynaydi[7].

3. Innovatsion rivojlanishni rag'batlantirish

- Dual ta'lim tizimi talabalar va ishlab chiqarish korxonalarini o'rtasidagi bilim almashish va tajriba o'rganishni kuchaytiradi. Bu, o'z navbatida, avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishiga yordam beradi. Talabalar yangi g'oyalar va yechimlarni ishlab chiqishda faol ishtirok etadilar[8][9].

4. Talabalar uchun tezroq ishga joylashish imkoniyatlari

- Dual ta'lim o'quvchilarga o'qish davomida real ishlab chiqarish jarayonlarini o'rganish imkoniyatini beradi. Bu esa ularni tezroq ishga joylashishga tayyorlaydi, chunki ularning malakalari va tajribalari real sanoat ehtiyojlariga mos keladi[10].

Xulosa

Avtomobilsozlikda dual ta'lim tizimi, o'quvchilarni nafaqat nazariy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalar bilan ham ta'minlaydi. Bu tizim yordamida ishlab chiqarish va ta'lim o'rtasidagi bog'liqlik kuchayadi, kadrlar tayyorlash sifatini oshiradi va avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Talabalarga ishga joylashish imkoniyatlari oshadi, bu esa sanoat uchun yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Dual ta'lim tizimi avtomobilsozlik sohasida samarali rivojlanish va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim vosita bo'lib qoladi. Shuningdek, talabalarga nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy tajribani ham taqdim etish orqali, dual ta'lim tizimi avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishini ta'minlashda va bu sohada raqobatbardoshlikni oshirishda katta ahamiyatga ega. Bu tizim sanoat ehtiyojlariga mos keladigan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan dabiyyotlar

1. Ismoilov, F. (2020). *Dual ta'lim tizimi va uning ta'lim jarayonidagi o'rni*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Aliyev, A. (2021). *Avtomobilsozlik sanoatida zamonaviy texnologiyalar va ularning ta'lim tizimiga ta'siri*. Andijon: Andijon Davlat Texnika Instituti.
3. Muxammadiev, J., & Karimov, N. (2022). *Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar: Avtomobilsozlikda dual ta'lim tizimining roli*. Toshkent: Yangi avlod nashriyoti.
4. Nurmatov, B. (2019). *Ishlab chiqarish va ta'lim jarayonlarining integratsiyasi*. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.

5. Rahmonov, T. (2023). *Dual ta'lim tizimi va uning kadrlar tayyorlashdagi o'rni*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
6. Jumaev, S. (2020). *Avtomobilsozlik sanoatining innovatsion rivojlanishi va ta'lim tizimiga ta'siri*. Toshkent: Akfa Print.
7. Bekzodov, M., & Karimov, S. (2021). *Ishlab chiqarish ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlash: dual ta'limning samaradorligi*. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
8. Shukurov, F., & Mukhammadov, S. (2022). *Innovatsion texnologiyalarni avtomobilsozlik sanoatida qo'llash*. Tashkent: Iqtisodiyot va tadbirkorlik nashriyoti.
9. Toshpulatov, D., & Nematov, E. (2023). *Sanoat va ta'lim o'rtasida hamkorlik: Dual ta'lim tizimi muvaffaqiyatlari*. Namangan: Namangan Davlat Universiteti.
10. Solihov, A., & Azimov, R. (2020). *Avtomobilsozlikda dual ta'lim tizimi va uning ishga joylashish imkoniyatlariga ta'siri*. Tashkent: Fan va texnologiya.